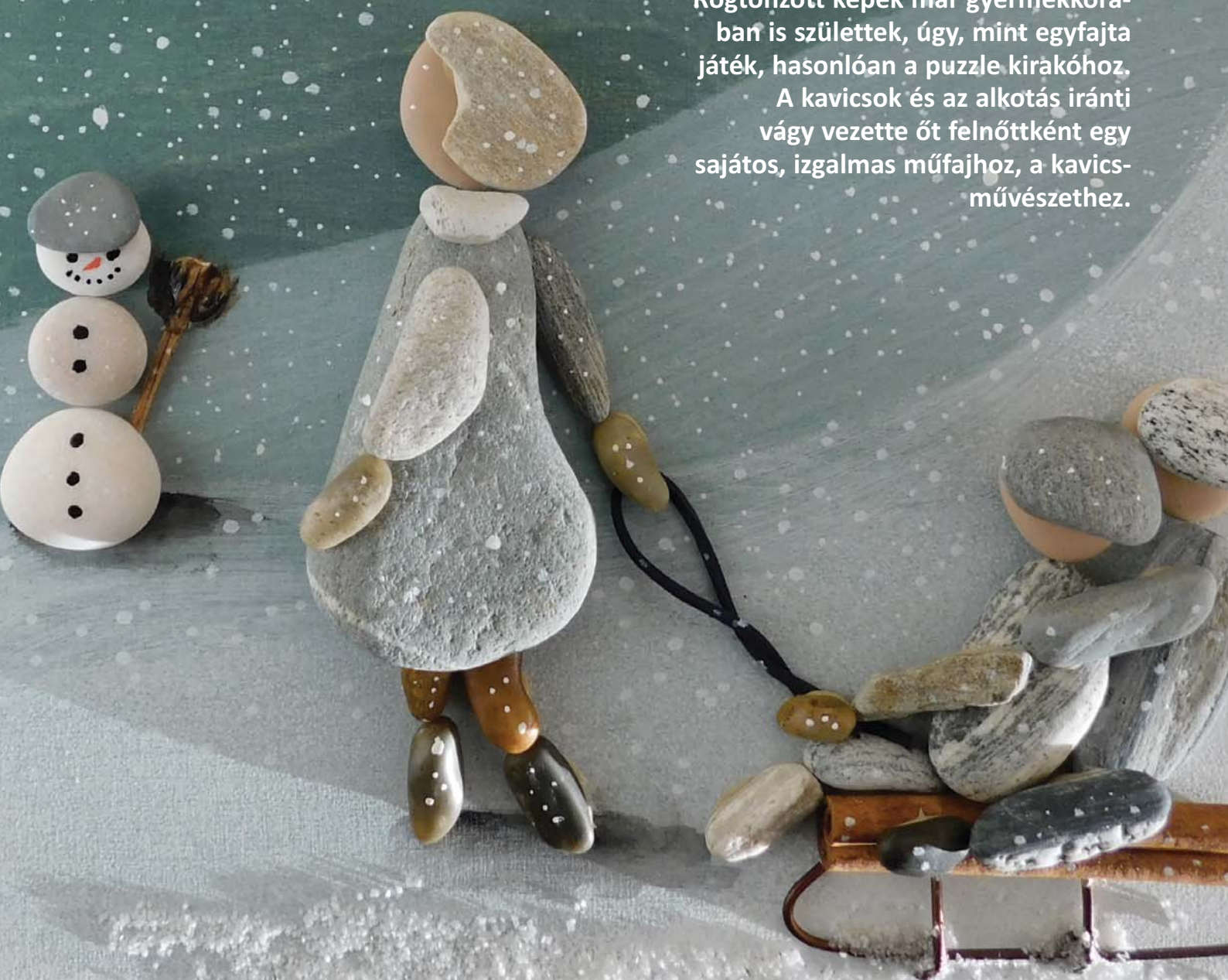

Életre kelt kavicsok

Szilajka Erzsébetet már gyermekkorától fogva vonzotta a kavicsok érdekes világa, egészen kicsi korától gyűjti őket. A változatosságuk, színük, formájuk mindig megmozgatta a fantáziáját. Kavicsgyűjteménye egyre nőtt, különböző dobozokban tárolta őket. Rögtönzött képek már gyermekkorában is születtek, úgy, mint egyfajta játék, hasonlóan a puzzle kirakóhoz. A kavicsok és az alkotás iránti vágy vezette őt felnőttként egy sajátos, izgalmas műfajhoz, a kavicsművészethez.

Sok emlékem van abból az időszakból, amikor iskolás koromban hazafelé menet megálltam az építkezésekhez lerakott sóderdombocskák mellett, és órákig képes voltam nézegetni, válogatni a kavicsokat. Nagyon szépnek találtam őket, és találgattam, melyik mire hasonlít. Szerettem, hogy forró, ha a nap hevíti, hideg, ha fázós idő van, és mégis pillanatok alatt felmelegszik a tenyérben.

Szinte nincs olyan darab, ami ne keltené fel az érdeklődésemet. Nagyon szeretem a barázdált, változatos felszínű és a csíkos kavicsokat. A probléma soha nem a felhozattal és a lehetőségekkel van, hanem a szelektálással, hogy mit ne szedjek fel. Szinte ezt a legnehezebb eldönteni, mert minden formájú és mintájú kavics „jó lehet egyszer” valamihez. Ez ad egyfajta humoros nézőpontot a gyűjtögetésnek, hiszen egy kavicsos út mentén jobb padlógázzal továbbmenni, mint megállni, ha nincs egy egész napom a válogatásra. Másrészt, tényleg mindent képes lennék hazavinni, ezért néha magamra kell szólnom, hogy, no, azért ez már túlzás...

Ugyanakkor ez a folyamat tanít a lemondásra és elengedésre is, mint ahogy a kész képektől is nehéz megválni. Ennek ellenére mégis szabaddá tesz az elengedés. Az öröm – természetete szerint – osztozni kíván másokkal. A megtartás pedig bezár, merevvé tesz. Csuda jó érzés tapasztalni, ha kiárad, amikor egy-egy kép gazdára talál, s ezzel egy időben lemondok a gyűjteményem egy részéről.

Hogyan kategorizálja a rendelkezésére álló nyersanyagot?

Nem igazán lehet kategorizálni a köveket. Ami közülük egyértelműen válogatásra szorul, a kezek és a lábak, no meg a fejek. Örök hiány. Nélkülük nem lehet befejezni a képet, így jó, ha kéznél vannak. Ha egy időben szét is válogattam a szoknyának, felsőtestnek, öltönynek valókat, később mégis gyakran egészen más szerepet kaptak. Van egy nagy dobozom, amiben a rendkívül különleges színű, formájú darabokat tartom.

Körülbelül mennyi idő szükséges egy kép elkészítéséhez?

A kép elkészítésének első mozzanata a kavicsgyűjtés, ami eléggé időigényes. A köveket egyenként le kell mosni, a sártól-portól megtisztítani. Fa alapra épülnek fel a képek, ezeket az asztalossal egyeztetve le kell gyártatni, itthon rendszerezni mindazt, amiből később dolgozom. Ezt követően jön a háttérfestés, melyhez általában akrilt használok, ami akkor is sok időt vesz igénybe, ha látszólag egyszerű, naturális. Vannak azonban kész

festményként is funkcionáló hátterek (utcarészlet, háztetők, csillagos ég, évszakok ábrázolása). Mindenesetre az a legfontosabb, hogy a kavicsoké maradjon a főszerp, ne a képi háttér jelentse a fő mondanivalót. Ezt az egyensúlyt mindig törekszem megtartani.

Amikor elkészült a háttér, és megvan a konkrét téma, jön a több tíz kilogramm kavics átforgatása egy-egy alkotás kialakításához. A jelképes műhelyem kinőtte azt a szobasarkot, ahol eddig alkottam, ezért éppen most folyik egy teljes szoba átalakítása műhellyé. Sokat törtem a fejem, hogyan foglalja el a legkisebb helyet az a

A jelképes műhelyem kinőtte azt a szobasarkot, ahol eddig alkottam.

sok kavics, megtartva az átláthatóságot, de erre még keressük a választ az asztalossal.

Előfordul, hogy azért kell félbehagyni egy képet, mert nem találok meg a megfelelő kavicsokat a befejezéshez, így akár heteket, hónapokat várakozhatnak félkész állapotban. Ha már megvan minden kő a teljes kompozícióhoz, időt kell fordítani a legjobb beállítások megtalálására. Ez azt jelenti, hogy ha kiforrott mozdulatokat

szeretnék ábrázolni, tökéletes egyensúlyban kell lennie az alaknak, ami nem kevés anatómiai ismeretet is igényel. Ezt követően ragasztok, ami megint csak elég időigényes, illetve precíz munkát kíván. Még nem tudtam kiszámolni, mennyi idő alatt készül el egy kép, mivel nagyon változó. Hosszú és elég összetett maga a folyamat a gyűjtéstől a kivitelezésig.

Kavicsképei egyszerre képviselnek egyfajta fegyelmezett képi világot, ugyanakkor nagyon kifejező érzelmeket. Hogyan lehet ezt a kettőt összeegyeztetni?

Valóban, a kavicsok egyszerre statikusak és dinamikusak. Ez attól függ, hogy az alkotó mennyire tudja beleálmódni a kész műbe a gondolatvilágában megszületett mozdulatokat, érzelmeket. Sok olyan visszajelzést kapok, hogy képeim alakjai szinte „mozognak”, és hangulatuk a nézőkben nagyon mély érzelmeket kelt. Menet közben több spontán, előre nem tervezett részlet is alakul a képen, teret hagyok a fantáziámnak, engedem, hogy az érzelmeim, gondolataim átítassák a mondanivalót. A kialakult képi világ pedig annak ellenére válik dinamikussá, hogy maga a kavics statikus szerepet tölt be az alkotásban. A végeredmény olyan, mint egy jó pillanatban készített fotó. Benne van a mozdulat, az érzés és a történet.

Mikor érezte úgy, hogy szeretné közönség elé tárni az alkotásait? Milyen szerepet játszottak ebben az elhatározásban a családtagok, barátok, ismerősök?

A barátok és a család mindig is inspirálóan hatottak rám, bár folyamatosan azt hittem, hogy elfogultak velem. Sokféle kézműves alkotással próbálkoztam a

A harmóniának belülről kell fakadnia, valahonnan a lélek mélységeiből kell előhozni.

kavics mellett. Néhány éve történt, hogy egy főként kézműves ékszereket bemutató vásárra kivittem pár kavicsképet is. Bár ezek nem az első próbálkozásaim voltak, de ekkoriban kezdtem komolyabban foglalkozni ezzel a műfajjal. A rögtönzött, néhány darabból álló kis tárlat akkora sikert aratott, hogy hatalmas lendületet kaptam a folytatáshoz. Később az interneten is megmutattam alkotásaimat a facebook.com/kavicsmuvesz oldalon, mely jelenleg is ezt a célt szolgálja.

Alkotásai egyfajta montázsok: rajzokból, festett hátterekből, kavicsból kirakott alakokból állnak össze. Nehéz ennyi különböző eszköz harmóniáját létrehozni?

Egyrészt nagyon sokat kísérleteztem, másrészt mivel már gyermekkoromtól fogva többféle festési, rajzolási technikát kipróbáltam, csak fantázia kérdése, hogy lehet ezeket ötvözni. A háttérrel addig alakítom, míg ki nem fejezi azt a finom légyságot, könnyedséget, amit szeretnék. A kemény kavics is „megpuhul” egy ilyen környezetben. Nagyon sok időt vesz el a különböző változatok kipróbálása, és bevallom, kidobom, ami nem tetszik. Tanulok a hibáimból, de a bátor kísérletezésnek köszönhetően véletlenül jöttem rá olyan technikákra is, amiket magamtól nem tudtam volna kitalálni.

Hadd idézzek Rebekah Joy Plett kortárs alkotótól néhány sort: „Ha független művésztől vásárolsz, többet veszel egy képnél, egy novellánál, egy dalnál. Megveszed tőle egyúttal órák ezreit, amiket kísérletezéssel töltött, és megveszed elkövetett hibáinak százait is. Napokat, heteket, hónapokat, éveket veszel, amelyek kudarcokkal és örömmel teltek. (...) Nem csak egy „dolgot” veszel, veszel vele egy darab szívet, lelket, személyes pillanatok, valakinek az életéből”.

Vannak-e kedvenc tematikájú alkotásai?

Gyakran hagyatkozom a megrendelők elképzeléseire, de ezt mindig ötvözöm a művészi szabadsággal. Ha csak magamra hallgatok, szeretem az egyszerűséget,

a letisztultságot. Azt gondolom, hogy az élet lényegi elemei mindig a legegyszerűbb dolgokon állnak vagy buknak. Egyszerű tematikába – mint mondjuk két ember vagy családtagok közötti szeretet-kapcsolat – belevinni azt a többletet, ami áthidalja a közhelyek és az egyediség érzékeny határát, ezt tartom művészetnek. Ez nem csak rekonstruál egy életképet, hanem hozzá is tesz valamit, ami előtt érdemes megállni, és szabadjára engedni a gondolatokat. Azt vallom, hogy a kész alkotás nem az a „produktum”, amit létrehozok, hanem az alkotó és a befogadó közös műve. Akkor válik igazi alkotásá, ha többlet-jelentéssel bír a befogadó számára, hiszen ő is hozzáteheti a maga lényének mélyéből fakadó érzé-

Amim van, én is csak kaptam, és legjobb tudásom szerint továbbadom.

seket és gondolatokat. A lehetőség pedig ott van mind a képek szabadságot meghagyó lelkületében, mind abban, hogy a kavicsoknak nincs arcuk, így bárki beléphet, és szerepet kaphat egy-egy műben.

Munkái egyre népszerűbbek. Hogyan hatnak önre a közönség visszajelzései?

A visszajelzések túlnyomó része arról szól, hogy az alkotások békét, harmóniát, derűt, megnyugvást sugároznak. Újra és újra rácsodálkozom, mikor egymástól függetlenül, egyre többen írják le ugyanazt, még ha más szavakkal is. Azt gondolom, hogy a harmóniának belülről kell fakadnia. Valahonnan a lélek olyan mélységeiből kell előhozni, amit az óceánok legmélyebb részeihez tudnék hasonlítani. Egy titkos világ, ahová még a bűvárok sem tudnak, de nem is mernének leereszkedni. Lehet a felszínen vihar vagy éppen túláradó napsütés, a harmóniának ezektől függetlenül kell működnie. Ez létünk legmélye, a belső harmóniát, belső békét nem lehet külső tényezőkkel elérni, sem függővé tenni tőlük. Hosszú út vezetett oda, mire ezt mélységeiben megértettem. Azt hiszem, ez sugárzik át a képeimen. Talán továbbadni is sikerül belőle.

Milyen tervei vannak a jövőre nézve? Hogyan látja a kavicsművészet fejlődését – akár megélhetési forrásként is?

Azt gondolom, hogy a művészet napjainkban önmagában nemigen lehet megélhetési forrás, mivel nem stabil, állandó változásban van, éppúgy, mint maga az alkotó. A terveimet illetően a művészet mindig is meg-

határozó része marad az életemnek, mivel elsősorban egy belső igény motiválja. Alkotásaimból tavasszal a Duna Palotában, ősszel pedig a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban lesz kiállításom. A részletekről, valamint a műveimmel kapcsolatos információkról a [facebook.com/kavicsmuvesz](https://www.facebook.com/kavicsmuvesz) közösségi oldalamon tájékozódhat az érdeklődő.

Hogyan fogalmazná meg ars poeticáját?

A visszajelzések döntő többsége a műveimen keresztül megélt békéről, harmóniáról, megnyugvásról, mély érzelmek felszínre hozataláról szólnak. Ez adta a felismerést, hogy alkotásaimmal eszköz lehetek a letisztult belső csend megtalálásában, és segíthetek az öröm forrását megtalálni. Mindez sokkal távolabbra mutat, és sokkal mélyebbről táplálkozik, mint pusztán az emberi iparkodás, akarat, vagy szándék.

Hitvallásom és egyben ars poeticám szerint tehetséget Istentől kaptam, így egy eszköz vagyok Isten kezében azokkal a lehetőségekkel, amit az ő ajándékának tekintek magam és mások számára, ebből táplálkozik a művészetem. Ezért van az, hogy semmilyen siker nem kábít el, ez tart az alázat útján, hiszen amim van, én is csak kaptam, és legjobb tudásom szerint továbbadom.

Csonga-Mán Orsolya

